

Yazarlar

Erinç Yeldan

Cumhuriyetin 97. yılında sanayileşme sorunumuz

Erinç Yeldan

Son Yazısı / Tüm Yazıları

Cumhuriyetin 97. yılında sanayileşme sorunumuz

Tweetle

Takip et: @cumhuriyetgzt

Facebook'ta paylaş

WhatsApp

E-posta

A+

A-

28 Ekim 2020 Çarşamba

"Son dönemin en kritik yapısal reformu hayata geçti. Cumhurbaşkanımızın başkanlığında Sanayileşme İcra Komitesi'ni kuruyoruz. Ekonomi tarihimizde böyle bir vizyon ilk defa hayata geçmiş olacak. Bu komitede, sanayimize seviye atlatacak ve ülkemizi geleceğe hazırlayacak kararlar, ilgili bakanlıklarla birlikte alınacak. (...) Uzun vadeli kamu alımlarını destekleyebileceğiz, böylece sanayide ölçek oluşumunu teşvik edeceğiz. Finansman, gümrük, çevre, altyapı, lojistik ve enerji gibi alanlarda kurumlar arası koordinasyonu hızlandırıp yatırımcının önünü çok net görmesini sağlayacağız. Tedarik zincirlerindeki kritik ürünlerin yerlileşmesini teşvik edip yurtiçi üretim çeşitliliğini zenginleştireceğiz."

Yukarıdaki sözler, Sanayi ve Teknoloji Bakanı **Mustafa Varank**'ın 14 Ekim tarihinde Dünya Standartlar Günü vesilesiyle yapmış olduğu konuşmada müjdelenmişti.

Sanayi İcra Komitesi Türk sanayiine yön verebilir mi? Türkiye'nin, birçok gelişmekte olan çevre ekonomisiyle birlikte yaşamakta olduğu, *olgunlaşmamış sanayisizleşme* tehdidine çare olabilir mi? Türkiye, Sayın Bakanı'nın ifadesiyle “*Elektrikli otomobiller, akıllı şehirler, akıllı şebekeler, büyük veri, nesnelerin interneti, yapay zekâ ve veri merkezlerinin sürdürülebilirliği gibi çok kritik alanlarda...*” çağımızın gerekli dönüşümlerini yakalayabilir mi?

Özellikle, neo-liberal hiper-küreselleşme ve piyasa fetişizminin koşullandırmaları altında, Türkiye uluslararası yeni işbölümünün meta zincirleri kümesinde kendisi için biçilmiş olan taşeronlaştırılmış sanayiye dayalı ucuz işgücü ve ithalata dayalı tüketim deposu olma işlevini kırıp atabilecek mi?

1980 sonrası Türkiye'nin yaşadığı dönüşümler bu sorulara olumlu yanıt vermemizi güçleştiriyor. Örneğin, *Dayanışma Meclisi*'nin “*Yeni Bir Cumhuriyet'e Doğru: Sanayi - Kalkınma Raporu*” (<http://dayanismameclisi.org/>) başlıklı çalışması bize sanayileşme önündeki kısıt ve koşullandırmaları teker teker şu sözlerle hatırlatmakta:

“Ülkemizde yaklaşık olarak 40 yıldır sürdürülen neo-liberal politikalar Türkiye’yi düşük büyüme batağına saptanmış ve bütünüyle dışa bağımlı hale getirmiştir. Bugün Türkiye ekonomisi, ithalata bağımlı hale gelmiş tarımıyla, uluslararası işbölümünde düşük ücret yüksek sömürü oranlarıyla, taşeronluk işlevi gören sanayisiyle, güvencesiz ve örgütsüz istihdamın damgasını vurduğu hizmetler sektörüyle, doğal ve kültürel varlıkların talanı üzerinde büyüyen yapısıyla tükenmiş bir görünüm arz etmektedir.”

“Neo-liberal tutuculuğun finansal serbestleşme programları, reel sektör tasarruflarını uzun vadeli sabit sermaye oluşumu yerine kısa vadeli spekülasyon yatırımlara kanallandırmalarının bir aracına dönüştürerek başta imalat sanayii ve tarım olmak üzere reel sektördeki birikimi tahrip edici etkide bulunmuştur.”

Aslında, sanayileşmenin yaklaşık 250 yıllık tarihi bize sanayileşmenin “*rasgele*” bir süreç olmadığını ve devletlerin bilinçli tasarımı ve sürece aktif katılımını içeren bilinçli bir politikalar kümesi içerdiğini gösteriyor. Bu bağlamda çok önemli bir tarihçe Prof. Dr. **Murat Yülek**’in yeni kaleme aldığı “*How Nations Succeed - Ulusların Yükselişi*” başlıklı kitabında (*) dile getirilmekte.

Murat Hoca'nın vurguladığı üzere sanayileşme, *"ileri ve geri bağlantılarla güçlendirilmiş bir sanayi yapısını amaçlayan kamu politikalarına"* bağlı. *"Sanayi politikası"* ile *"sanayileşme stratejisi"* de aslında farklı yaklaşımlar içeren, farklı anlamlar taşıyan olgular. Sanayi politikası, sanayileşmenin farklı aşamalarında devreye sokulması gereken ve devletin aktif olarak kurgulayacağı teşvik ve önlemler bütünüdür sergilemekte. Bu bağlamda, stratejik öncelikli sektörleri finans piyasalarının kısa dönemli ve anarşik gelgitlerine göre değil, katma değer yaratma kapasitelerine göre sıralayacak; ileri ve geri teknolojik girdi-çıkı bağlantılarını uyumlaştıracak, *"yaparak öğrenme"* ve *"sektörler arası taşma etkilerini"* geliştirecek, derinleştirecek ve yönetecek devlet müdahaleleri gerekiyor.

Bu süreci adım adım ve aktif olarak yönetebilmek için ise *"iktisaden tam bağımsızlığı"* ve *"kalkınmacılık perspektifini başat"* olarak gündemine koyan bir devlet anlayışı gerekiyor.

Gazi'nin *"Yarın Cumhuriyeti ilan edeceğiz"* sözlerinin üstünden doksan yedi yıl geçmiş. Eşitliğe, özgürlüğe, barışa, kadınların, çocukların ve azınlıkların haklarına ve çevreye saygılı bir Cumhuriyet özlemiyle tüm okurlarımın Cumhuriyet Bayramı'nı kutlarım.